

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „3.—“ „4.50“
za četrt leta „1.50“ „2.25“

Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročilnice se upravištvo ne osira.

EDINOST

Oglasi in oznanila se račune po vsaki vrstici v petju; za naslove z debetnimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, smrtnice itd. se račune po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravištvo v ulici Carintia 25. Odprte reklamacije se proste poštnine.

Glasiloslovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinost je m.č.

Mišljenje

neoficijelne in oficijelne Italije.

O razpuščenju „Pro Patrie“ objavila je „Triester Zeitung“ z Dunaja dopis, o katerem po vsej pravici slutimo, da se je pisal v vladnih krogih. Imejuči to okolnost pred očmi, smemo soditi, da se je tudi na Dunaju začelo svitati glede mišljenja in čustvovanja neoficijelne in oficijelne Italije.

Čitateljem našim je znano, kako širokoustno so se vsa javna glasila po Italiji razkoračila vsled razpuščenja gori rečenega društva — pozivljajoč tako rekoč državo našo na odgovor in zagovor. Ne glede na to, da je našej vladi oni odločni čin narokovala želja po državinej samoohrani — katera želja jej je tudi sveta dolžnost — je zahteva italijanskih iredentevcev skrajno smešna in bilo bi odveč baviti se z izbruhi skrajne italijanske držnosti — da se gospódi radikalcem nesa pridružila tudi vladna glasila. Gori omenjeni Dunajski dopisnik „Triesteridn“ nam namreč pove, da je oficijozni list „Fracassa“ doslovno pisal: „Povsem opravičeno je naše menenje, da je vlada po italijanskem poslaniku na Dunajskem dvoru zahtevala od avstrijske vlade pojasnil glede razpuščenja društva „Pro Patria“. Ta migljej s kolom italijanskega oficijoznega lista zabolet je tudi Dunajskega dopisnika Tržaškega nemškega lista, ali mož vè léka svojim bolečinam: na rano, prizadeto po italijanskem oficijoznem listu avstrijskemu lojalnemu čustvovanju in avstrijskemu ponosu — ki naj se zrcali v suverennej samostojnosti države naše — nadél je hitro hladilno in dobrodejno obvezo, češ: meniti moramo, da se je rečeni „entrefilet“ s tem namenom vrgel kot masten grizljaj mej radikalec, da jih nekoliko utolažijo.

„Triester Zeitung“ naj nam ne zameri, ali nam se vidijo besede te le sofiatska tirada brez vsake reelne podlage, kar ta

list tudi sam nekako sluti, kajti vskljke: Wunderlich bleibt die Sache immer.

Stvar pa ni nikakor čudna, ampak pisava „Fracassa“ je povsem verna slika čustvovanja oficijelne Italije. Da Crispi ni pričel nikake diplomatiške skeje, radi verjamemo. Ali okolnost ta ni za nas merodavna. Crispi je moder in navihan mož in vo, da bi — očitno delujoč za iredento — pogazil vse one ozire, katero je kot državnik dolžan sosednjem državi. S tem pa bi stvari — katerej v svojem srcu gotovo želi popolnega vspeha — več škodoval, nego koristil. Ako bi se tako izpostavil, kompromitoval bi do skrajnosti politiko italijanske vlade proti Avstriji in vzburl vse one naše kroge, katerim se vidi zveza Avstrije z Italijo prepotrebna melodija v Evropskem koncertu. Ako torej Crispi oficijelno ne postopa za koristi iredentizma — da si tudi ta slučaj ni absolutno izključen —, je to le stvar previdne taktike, ne pa srčnega prepričanja.

Dénimo, da je bil izrek lista „Fracassa“ res le nekak masten grizljaj, da zamaše usta italijanskim kričalcem. Ali tudi to je značilno, kajti priča, da je javno menenje pa Italiji na strani radikalec in da je to javno menenje toli silovito, da mu morejo z vladne strani delati koncesije in da avtoriteta vlade ne vspeva proti pritisku narodovega mišljenja.

„Triester Zeitung“ pravi dalje: „Historična istina je — in je potrebno, da jo vzbudimo v spominu vseh onih, ki to potrebujejo —, da se je italijanskemu kabinetu, storivšemu v Berlinu prve korake za vzprejem Italije v zvezo z Nemčijo, pojasnilo, da pot v Berlin vodi preko Dunaja in da je glavni pogoj vzprejema Italije v zvezo ta, da se (Italija) formalno odpove vsemu, kar po Italiji nosi barvo in značaj iredentizma“.

Dobro, to bi bilo prav in lepo. Kaj

se v duhu privoščiš v gostilni g. Konjedamerico žlahtne kapljice in ogledaš v naglici novo tvornico; potem letiš, na desni Gorjenje polje, na levi Deskle pustivši ter prideš, naravnost v Kanal, zal že gosposk kraj z mostom iz rezanega kamena čez Sočo. Nekaj višje stoji pri reki v divnem kraju selce Bodrež,* rodišče r. Val. Staniču, pesniku slovenskemu. Nadalje prikreljutiš s fantazijo v prijazni Ročini in v prijetne Volče s teškimi kozolci in v poetični Tolmin**. Čunjeviti zeleni hribi ti pričarajo hlebe okusnega sira po miseljski asociaciji in vidiš se v lepem, gorskem, podalpskem trgu divne lege in zelo romantične okolice. Na posled jo potegneš še v zemljepisno in strategično pomembni Koborid, snažen trg, kojega, dasi je v vsakem obziru vreden, ne smem preveč hvaliti, ker sem bil ondi spočet ter sem, narodivši se v Gorici, pozneje dve leti otrokoval v njem. Zamolčati moram toraj zarad suma pristranosti, da ima lepo cerkev, snažen, s čed-

* Neki zgodovinar našega slovtva pravi: krasni Bodrež. Ta čudna sinekdoha je zelo neopravičena. Gospoda ne le slovnicu, tudi stil!

** Ne Tolmin (v kn. jeziku), ker prvotni se je ohranil v Tolmino, Tolmein itd. Pis.

pu, ako italijanska vlada noma moči — ali tudi volje ne —, da bi ugodila temu conditio sine qua non?! In v resnici noma ni moči — ni volje. Prav je rekel nedavno Dunajski „Vaterland“, trdeč, da po Italiji goje — začeni pri kralju Humbertu doli do zadnjega težaka — vsi jednako mišljenje. Mišljenje to pa je tako, da ne dovoljuje izvršitve onega, kar se je naimie stavilo Italiji kot prvi in glavni pogoj nje vstopa v trojno zvezo.

Da pa je temu tako, priča nam izjava oficijoznega lista „Fracassa“. „Fracassa“ nam ni povedal tega, kar je ali bo Crispi v bližnjem bodočnosti storil, ampak povedal nam je, kako Crispi — torej italijanska vlada — misli in čuti.

To pa je isto, kar čutijo gospóda Imbriani in drugi: mišljenji neoficijelne in oficijelne Italije se torej povsem strinjati. Razložek je le ta, da so na jednej strani odkritosrčni, na drugej pa — diplomati, kateri vporabljajo — kakor znano — dar govora v to, da prikrivajo svoje misli.

Taka je torej v resnici; veselilo bi nas, da bi odločujoči naši krogi prej ko prej prišli do pravega spoznanja in da bi se iznebili vseh ozirav — kateri so morda do sedaj vplivali na gibanje naše vnanje politike —, ako čast in ugled države naše tako zahtevata.

—t.—

Odnosaji Tržaških Slovanov.

(Dalje).

Tržaškej okolici nedostaje torej pred vsem vnetih vodij, omikanih mož, ki bi ljudstvu bili v vzgled. Treba nam slovenskega naobraženstva.

Že davno se čuti ta potreba; nekdanja „Edinost“ je o njej večkrat pisala, in še dandanes isti list povdarja živo potrebo vnetih, delalnih rodoljubov v okolici; sto-

nimi hišami, prodajalnicami in krčmami obrobjen krasen trg, lepe ulice in dobra učišča. Tu je dekan, čitalnica, lekarna itd. Koborid z bližnjimi hostami in hribi ponuja s svojim zvonikom in višavico sv. Antona, kadar prisije vanj in v bližnje Alpe jutruje ali večerno solnce, kaj mikaven in krasen razgled.

A natrag! Med tem sva prišla po bližnjici zopet na trnovsko cesto v senco nekaterih dreves. Tu sedeš. Ne le, da se odpočiješ, odpre se ti tudi tukaj najkрасniši razgled v goriško dolino. Kako smešen je vendar človek se svojim neznosnim napuhom? Že kacih 1000 let in še več zidajo Gorico in vasi v okolji in vse se ti čini od les kakor kup nanosenega kamenja. O ideji neskončnosti ni tiru ne sledu. Zaista, vse kar pride iz človeških rok, če ni viša umetnost, prinese se sabo pečat omejenosti. Pa ne seziva do kahirskih piramid, le čedno ostaniva pri Gorici. Čuj! . . . Hie Slavija, hie Germania, hie Lacija! Ti trije, še največ pa prvi in poslednji, se vedno pripravajo, „da si Slovene šteti se prvaka.“ Poleg pa še prepirdoma! Dejal bi kaj, toda ker naravnostne besede presedajo, naj posegnem nekoliko v zgodovino. Ker sta se sprla Bohemund

prav tedaj bi bilo nadejati se boljših časov za slovenstvo v Trstu. Isti bi narod učili spoznavati njemu lastna prava ter mu predočevali njegovo žalostne sedanje stanje. Vnemali bi ga za slovenska prava ob volitvah, in brez dvojbje bi se iste neizvrševale tako neugodno, kakor minolo leto.

Ali bi pa bili kaj na boljšem slovenski okoličani, ako bi se jim posrečilo spraviti vsaj onih šest poslancev v mestni in deželni zbor? Letos, po zadnjih volitvah, sedi jih v zbornici pet. Ali, kaj je pač to število proti 49 italijanskim poslancom?

Kdor proučuje sam razmere v Tržaškej okolici in mestu, sprevidi kmalu, da je to število zastopnikov — pet — nezadostno in proti navalom skrajne strastnosti nasprotnih strank do cela neuspešno. V nasprotnem taboru sta na videz dve stranki. Jednej pravijo zmerno-konservativna ali „patrijotična“, drugoj pa radikalna ali Progressova stranka. Kdor prebira glasila teh strank, opazi kmalu, da med njima ni nobene razlike, razun naslednje: v tem ko radikalec očitno rijejo proti vladi, isto javno zaničujejo in tiskovnim in vsakovrstnim drugim potom delajo propagando za rešitev laških dežel izpod „avstrijskega jarma“ — konservativci ali „patrijotje“ (večinoma drž. uradniki in sploh ljudje, katerim je avstrijska vlada pomagala do kruha in imetja) tirajo neko prisiljeno avstrijsko politiko. Obe stranki se pa vstrajno in doledno bojita nekega strašila — Slovanov. Kedar gre za pobijanje Slovanov, sta si radikalec in zmerni italijanski liberalec najboljša prijatelja: za roko se primeta in skupno glasujeta in določujeta — uničbo Slovanov.

Kdo se ne spominja lanske seje mestnega zbora, v katerej se je določilo, da se ustanovi v slovenske okoličanske vasi, v sv. Križu italijanska ljudska šola? Vsi, konservativci in progressovci so zanjo glasovali ter zaničljivo odgovarjali vrlemu slovenskemu poslancu

in Tankred in potem drugi, zapodil je Saladin križarje iz Azije, in Kristov grob so v drugo spravili pod se neverniki. Ker so Katakuceni se vojskovali s Paleologi, postalil se je prvi Amurat večega dela Grške. Tako, ker se niso zahodni knezi med sebo zlagali v verskih stvarih, vzal je sultan Mahomed imenitni Carigrad ter je takisto pokopal slavo in ime vshodnega carstva. Istim potem je zmogel Soliman Beligrad, okral, požgal in opustošil je Ogersko. Dočim so se namreč kristjani preganjali in slabili med sebo, smejé se v pest krščanski sovražnik, obhajal je zmago nad zmago! . . . Evo! Et meminisse juvabit.

Zdaj idiva. Pot je položen, kmalu pojdeva doli proti Grgarju. Še enkrat smeš pogledati na lepo sprednjišče sv. Gore. V tem ko se ti skrjuje goriška ravan, odpre se ti druga dežela z gorskim značajem. Na desni globoko pod sebo imaš plodovito kotlino in višje nad njo trnovsko cesto, katero si ravnokar zapustil, in ki kaj poetično ovija pusti hrib kakor galerija. Dalje ugledaš večjo kotlino, grgarsko ravan, za katero in okoli se dvigajo druge sive gore. Zanimiva je ta perspektiva, le glej. Zdaj pa pozor! Kar ti bom tu-le pravil, dišalo bo po pravljici. Smeš, ve se,

PODLISTEK.

Sprehod v Čepovan.

Potopis kulturno-topičen.

Spisal Fran Zakrjaski Mestoselec.

(Dalje.)

Dragi spremljevalec, čitatelj moj, zdaj sva pa v pustem kraju. Solkan in Gorico za hrbotom, par pustih hribov okoli sebe in samotno cesto pred sebo. Le še Soča dere pod tebo. Sicer vse mrtvo. Na levi hrib sv. Valentina, ki kaže rane in rebra, kakor Lazar v evangelji, pred sebo imaš pusto Skalnico in na desni skalnato pogorje, le tu pa tam obrasteno, kakor je brada ščetinastega kmečkega možaka, če ga je kratkoviden brijač pri slabi sobotni luči in z očali na nosu obril in mu kosmate otoke pustil na obrazu. Tudi visi nad tebo kaka ogromna kamenena gruča preté, da ti zdaj pa zdaj zaropota na glavo in nehote spomniš se Vossovega heksametra: „Furchtbar mit Donnergepolter entrollte der tückische Marmor“. A ne oplaši se, če znaš tokariti s fantazijo višje, zaženi se ž njo naprej. Lej, ž njo ti ni treba usnjače (kovčega), ni prtljage. Kakor ptica priletiš zmirrom nad Sočo najprej v Plave, kder

g. Nabergoju, ki se je odločno uprl nezakonitosti. Dokaz somišljenja obeh strank po nam bile vse seje mestnega zbora, v kojih se navadno jako mlačno in zadržto obravnavajo avstrijske zadeve; če pa gre za proslavo „dell'avita civiltà“ in za uprizorjevanje antidinastiških demonstracij, navadno so iste jako živahne, in galerija ploska in ropoče ter daje pogum boljšim lahonskim Rodomontem, n. pr. Raskoviću, d' Angelu, Luzzattu itd. — Čitaj radikalne liste „L'Indipendente“, „Il Piccolo“ i dr. in primerjaj je „lojalnim“ časopisom „Mattino“, „Cittadino“, in videl bodeš, kako neznatna razlika je med njih političskimi prepričanji. Tiha voda bregu dere. Zadnja dva lista potuhnelo in hinavski pišeta, a v nesramnosti i zagrizenem sovraštvu proti Slovanom nadkriljujeta prva. Ako pripomnimo, da za njimi često prikrevsa še „Tr. Zeitung“ ter z židovsko brezobraznostjo prodaja svojo črno vest zdaj jedne, zdaj druge stranki, moramo obžalovati osodo malega naroda slovenskega, ki ima oprtka s takimi političskimi trinogi! O vladnej politiki nasproti takim strankam pa molčimo, ker se jej čudijo drugod dovolj.

Kdo pa je bil glavni vzrok tem nenaravnim razmeram? Začetnik in movens tej kolobociji bil je brez dvojbe bivši namestnik De Pretis. Sam Lah, hotel je z Lahij v miru živeti ter je nameraval ustanoviti domoljubno laško trdno stranko, koja bi polagoma posebala slovenski živelj ter pustila na Primorskem, ali vsaj v Trstu, in Istri jeden sam živelj na krmilu, namreč laški živelj. V dosegu tega smotra, kateri bi, po njegovih mislih, pomiril primorske dežele, žrtvoval je vse svoje tukajšnje bivanje in snivanje.

Ker pa teorija često v oči bije praksi, ponesrečil se je njegov načrt in smoter. Ne da bi si vzgojil lojalne stranke, pritiral je kritične razmere ad impossibilia. Irredenta je za njegove vlāde ostala in okreplila se. Strupenost te opasne kače okusil je že sam, kajti svedočiti je moral, kako lojalnosti v zobé pljuvajo oni možje, na katere je največ zidal. Rascović, Venezian, d' Angeli, Mauroner itd. so možje njegove dobe. (Dalje prih.)

Domoljubje!

Slehernega omikanega naroda sveta dolžnost je, slaviti može, kateri so mu darovali vse svoje duševne moči, ga budili in navduševali s svojimi govori in pesnimi ter pomagali mu do višje stopinje omike in izobraženosti.

misliti, kar ti ljubo, le narekovati mi metode nikar. Vsak ima svoje smotre in izražavo. Tudi upam, da te ne bo grudil dolgčas... Nekdaj po Goriškem (v Kamenjah, Kronbergu) najdene podobe s podpisi in rokopisi v glagolici (jedno sem sam videl), katera je po Šaf. in Kopit. stareja od cirilice, svedočijo samo to, da so bili zaneseni v naše kraje; a druge pomembe je rokopis enacega pasma, ki ga hočem tukaj tebi priobčiti v kratkem in vsemu slovanskemu svetu, da se mu zopet prikupim. Kaj sem storil? Sem li svoje sine susekal, spekel in skuhal, ter je predložil za obed Tiestu? Ali sem po noči odprl Grkom vrata v Trojo? Ali sem v zlati posodi ponudil strup makedonskemu kralju Aleksandru? Sem li za Leonidom pokazal Perzijanom pogubno stezo, prodal domovino in izdal brate? Uživam li v sumljivi službi, znebiti se domoljubja kot nepotrebne, celo škodljive ljubezni, sad svojega izdajavskega postopanja? Naj vstane, kdor meni, da ljubi domovino v istini više mimo mene in — človeštvo! Todo tiho. Najdba ali nahodka! Ljubi bralec, podajva se zopet v strugo rednega pripovedovanja.

(Dalje prih.)

Edeu teh duševnih velikanov našega naroda je „notranjski slavec“, nesmrtni Miroslav Vilhar.

Zložil je brez števila krasnih pesmic, mnoge z napevi vred, ki so se udomačile ne le po Slovenskem, ampak po vsem slovanskem svetu. Spominjamo le na mile pesmi: „Po jezeru“, „Mila lunica“ itd. — Vilhar je bil ob enem dramatik. Spisal je mnogo gledišnih iger, ki so se z najboljšim vpehom igrate po slovenskih odrih. — V zvezi z Levstikom je deloval tudi na nehvaležnem časnikarskem polji, s katerega ga je bila odločna pisava spravila v jedo na Žabjek. — Bil je mož jeklenega značaja, naudušen Slovenec do zadnje žilice svojega bitja.

Ta odlični narodnjak je v trgu Planina na Notranjskem dne 7. sept. 1818 v hiši št. 74., ki še sedaj nosi ime „Vilharjeva hiša“, v gledal luč sveta. V hvaležen spomin je dalo slovensko pisateljsko društvo v njegovo rojstno hišo leta 1888 vzidati spominsko ploščo. Slovesnosti odkritja te plošče pa še do današnjega dneva ni bilo, dasiravno so planinski rodoljube že l. 1888 vse pripravili za njeno praznovanje. Zaradi neljubih zadržkov in pomisljajev se je ta narodna svečanost odlagala od leta do leta. Odbor tukajšnje čitalnice se je z nova poprijel te stvari in pozivlje danes vse slovenske rodoljube, v prvi vrsti Notranjce, naj drage volje pripomorejo, da se „Vilharjeva slavnost“ letos po vsakej ceni praznuje. Rodoljubnih odličnjakov je v Planini silno malo, prsto ljudstvo pa vsled vsakoletnih povodnji jako ubožno. Ob svojih močeh ne zmagamo troškov za slavnost, da bi bila dostojna nesmrtnega pesnika. Rodoljube, ki dela Vilharjeva poznate in čislate, zlasti vi Notranjci, nabirajte vsak v svojem kraju prostovoljne doneske za Vilharjevo slavnost in pošljite jih saj do 15. avgusta na odbor čitalnice v Planino! Ako nas ne goljufa upanje, nam bode mogoče kmalu potem povabiti vas na Vilharjev dan v Planino, častit neumrljivega Miroslava. Ako bi nam pa tako malo denarne pomoči došlo, da slavnosti v večji meri ne bi mogli prirediti, napravi čitalnica v dan 24. avgusta skromno besedo Vilharju v čast, nabrani doneski pa se dolože k zakladu za njega nagrobni spomenik.

Planina dné 1. avgusta 1890.

Odbor čitalnice.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Nj. veličanstvo presvitli cesar dospel je dne 3. avgusta ob 6. zjutraj v Gradec, kjer se je istega dne otvorila deželna razstava. Na kolodvoru pričakovali so Nj. veličanstvo duhovni, civilni in vojaški dostojanstveniki. Vse mesto je bilo bogato okrašeno in sijajno razsvitljeno. Dne 4. avgusta položili so v navzočnosti Nj. veličanstva temeljni kamen novemu deželnemu muzeju. Ob 8. uri zvečer odpeljal se je cesar zopet iz Gradaca.

Položaj na Češkem postaja od dneva do dneva bolj kritičen. Staročeško glasilo „Politik“ priznava izrečno, da takega vzburjenja — kakoršno je sedaj — še ni bilo mej narodom Češkim, izvzemši morda dobo obeh ministerstvi Auersperg. Vrvenje se je pričelo celo mej onimi konservativnimi elementi, ki se ne dajo nahujskati od kogar-si-bodi. Prepričanje je obče, da se bližamo usodepolnim, velepomembnim dnem. In na tem, da je tako daleč prišlo, sloni velik del krivde na rimenih vlade, ker ni hotela računati — bodisi da ni poznala ali ni hotela poznati istinitih odnošajev in pravega mišljenja rečenega naroda — se samozavestjo in političsko zrellostjo Čehov. Zanašajoč se na avtoriteto in vsemožni vpliv

— ali vsaj vlada je menila, da je ta vpliv vsemožen — Riegerja in drugov, hoteli so vsiliti one Dunajske punktacije, glede katerih so sami nemški listi priznali, da so le Nemcem na korist. Proti tej nakani nastala je taka reakcija po Češkem, kakoršnej more biti povod le — skrb za naroda bodočnost. Staročeški kolovodje so sprevideli veliko pogreško, ki so jo napravili, — ko je bilo že prepoznano. In sedaj se pa umičejo jeden za drugim. In ne le Staročehi, ampak tudi gospoda plemenitaši dospeli so do spoznanja, da se z vlado vred zavozili pod pot. Listi javljajo namreč, da se diki plemenitaškega veleposestva, knez Karl Schwarzenberg in grof Clam-Martinic hočeta umakniti iz političkega življenja. Podgane zapuščajo ladijo, ko se bliža nje potop.

Nekov Milanski list trdi, da je avstrijska vlada že odgovorila na noto Crispija tičočo se razpuščenja „Pro Patrije“. Mi sicer — kot vestni časnikarji — bilježimo to vest, da-si smo do dna svoje duše uverjeni, da je vest ta le gola izmišljotina, katerih fabrikacijo umejo italijanski listi uprav mojsterski. Avstrijska vlada ki bi se tolikanj ponižala, ne bi bila več — avstrijska. — List „Neue Tiroler Stimmen“ bavi se z osebnostimi, ki so ustanovile društvo „Dante Alighieri“, katero društvo je bilo v tesnej zvezi z našo „Pro Patrijo“. Mej ustanovniki so bili Cavalotti, Carducci, Menotti Garibaldi, da ne govorimo o dii minores. Cavalotti in Carducci sta pevca irredentizma, ime Garibaldi pa govori samo zase. S prvega je bil društvu tajnik avstrijski dezertér Dobrilla; njega pomočnik pa je bil avstrijski renegat Barzilai. Tudi na čelu lokalnih odborov so večinoma avstrijski renegateje à la Marcotti, Morpurgo itd. Pravi namen tega društva nam značijo besede, katere je govoril predsednik Bonghi pri prvem občenem zboru. Rekel je: „Društvu je sveta naloga, da z vsemi sredstvi v sreih onih Italijanov, kateri historički in etnografski že pripadajo Italiji, ki pa še neso žnjo združeni, ohrani sliko idealne te njih domovine. Društvo je poklicano, da se bori za idealno Italijo in da vse poskuša v izvršenje te naloge; niti sili se ne sme umakniti.“ V nekem oklicu, govorečem o nameravanem Dantejevem spomeniku v Tridentu, pa je čitati: „Spomenik bodi simbol italijanizma na italijanskih tleh, katera tla pa — žal — še neso združena z deželo-materjo.“

Uprav predčerašnjem dobili smo vest, da so v Rimu pri volitvi jednega obč. zastopnika postavili kandidatom gori rečenega avstrijskega renegata Barzilaia, kar se obče smatra kot demonstracijo proti Avstriji. In res je Barzilai dobil 1581 glasov, tako da pride v ožjo volitev s protikandidatom Antonellijem.

Bivši Hrvaški ban, Mažuranič je umrl.

Vnanje države.

Povodom svojega petdesetletnega jubileja dobil je Ruski vojni minister od cara ročno pismo. V tem pismu piše car, da domovina nedvomno potrebuje močne vojaške organizacije, toda ne za agresivne smotre, ampak samo v obrambo celokupnosti in časti ruske države, kakor tudi v obrambo neprecenljivih zakladov miru, katerega z božjo pomočjo ohraniti se nadeja car.

„Peterburgskija Vedomosti“ pišejo, da je soglasje Srbskih radikalcev na shodu v Jagodini uprav osupnilo kralja Milana in njega prijatelje v Avstro-Ogerskoj.

Nemški cesar zopet potuje. Te dni bil je na Belgijskem, kjer so ga, v svetovno znamen Ostende, simpatično sprejeli. Od todi podal se je na Angleško, in sicer na otok Wight. Vsakako mu bodo tudi tu priredili velike slavnosti, ker so sedaj — vsled nemško-angleške po-

godbe, tičače se otoka Helgoland — odnošaji mej obema državama jako ugodni. Nemški cesar bode angleškemu ministru predsedniku osebno podelil red črnega orla.

Francoski listi trdijo, da italijanski kralj Humbert želi, da bi Crispi odložil pošelji vnanjih stvari in da bi v bodoče vodil samo notranje zadeve. Nemški listi pa zanikujejo to vest meneč, da je vest ta le pobožna želja francoskega novinarstva.

DOPISI.

Iz Dolenje Tribuše. Dočim se zidajo na Goriškem velika šolska poslopja, mora naš vrli g. vikarij v svojem stanovišču poučevati mladino v prostoru kacic 12 □ m. Gotovo je to še nezasišano, ako se še privzamo toliko učencev, bodisi za zimski, še bolj pa za poletni čas. Za Boga, tako poreče kateri č. bralec, se je moglo to le pripustiti? Tako je, da-si se naš vikar g. Kadenaro zmirom vpira in je tudi g. š. nadzornik to uvidel, priporočal in načrtal novo prepotrebno šolsko poslopje. Prišlo je do dražbe: g. D. v Tolminu je tudi zgradbo prevzel; torej dolžnost in obzirom na „summum periculum in mora“ (v odlogu nevarnost) tudi nujnost. Imelo bi se šolsko poslopje zgraditi pred cerkvijo, na najprimernejšem kraju, kakor je stalo v najpametnejšem načrtu. G. podjetnik je stvar zavlekel, čujte zakaj? ker je most, po katerem bi se imelo stavino prevažati, nevaren; ta izgovor je jalov, če se pomisli, da je v občini staviva dovolj in so se občinarji oglasili, da tako sami pripravijo, samo da se šola sezida, toli potrebna. Izgovor glede mesta bi še imel saj nek videz verjetnosti, a izjava podjetnika, da šole ne sezida, dokler bo sedanji gosp. vikar v v Tribuši, to daje pomislekom povoda zadosta. Toraj osobna mrznja, četudi popolnoma neopravičena. Toda kakšen posej imajo osobnosti pri tem? G. Kadenaro je vzgleden duhovnik, narodnjak in kot učitelj ne le zadoščuje, ampak doseza lepe vspehe, ki so stroge strokovnjake kot priče prisilili v spodobno pohvalo. Kot človek v obče je g. vikar takošen, da Bog dal več tacih. Če se v vsem z g. D. ne ujema in tudi ne more, ni njegova krivda, ampak gosp. D. krivda, kateri iz trte izvija. Pustite ljudi, kateri so v vsakem obziru prav na svojem mestu; izderite prej bruno iz svojega očesa in pustite pezdire, če bi bil, ker bi ne škodilo. Tu pa niti pezdirja ni.

Zdaj se pa za šolo drugo mesto iziskuje. Pri cerkvi je šoli kakor v duševnem tako tudi v prostornem obziru pravo mesto. Pred vsem pa hitro na delo; mladina in učitelj trpe; mrznje na stran in Bog odvrne nekatere za naprej, sosebno pri šolah, od zgradbe poslopij. Taki naj bi bolje skrbeli za pridno vzdrževanje ceste, ki sopprave potrebne, kakor se godi oni, ki vde iz Tolmina v Cerklno. Prihodnjic eukrat več.

Domače vesti.

Zahvala cesarjeva. Uradni list Dunajski objavil je nastopno ročno pismo grofa Taaffeja: Ljubi grof Taaffe! Z ganjenim srcem sem povodom poroke svoje hčere, nadvojvodinje Marije Valerije, sprejel v čestitkah iz vseh delov države dokaze ljubeznipolnega sočutja, s katerim moji zvesti narodi od nekdanj spremljajo usodno moje hiše. Izražujoč za te izjave zvestobe in udanosti vsem korporacijam in osebam moje, cesarice in naših ljubljenih otrok srčno zahvalo, naglašam svoje veselje, da so tudi tem povodom zalagali ustanove raznih vrst in z dobrimi deli ohranili trajen spomin na poroko moje hčere. Ukazujem, da to zahvalo javno naznanite. **Deželni šolski nadzornik za Kranjsko** je postal dosedanji ravnatelj državne višje gimnazije v Ljubljani, g. Šuman.

Odlučna pijanistinja, velečastita gospa **Lucila Ptolomei-Podgornik**, soproga odličnega rodoljuba slovenskega, pride, kakor poizvemo iz tukajšnjega časnika „Mattino“, kratkem v Trst, kjer se nastanovi. Dopisnik tega časnika omenja je rekoč: „Mnogo njih v Gorici bodo z žalostjo sprejeli vest, da se jeseni odlična koncertistinja na glasoviru in izborna učiteljica, gospa Ptolomei-Podgornik, preseli stalno v Trst. Mej časom njenega bivanja v Gorici so jo razumniki smatrali za zvezdo muzikališko in to po pravici. Na koncertih, ki jih je prirejela deloma v gledališču ali v kakom drugem javnem prostoru, vzbudila je največje občudovanje. Učenke, ki so pod njenim vodstvom lepo napredovale so tudi žalostne, da jih zapuščá, in obžalujejo ta njen sklep vsi gojitelji dobre glasbe; mi v mestu Tržaškemu čestitamo na pridobitvi neprimerljive učiteljice in koncertistinje“. Vest to prinašamo i mi z največjim veseljem, dobro vedoči, da je izborna pijanistinja jako priljubljena tudi mej slovenskimi krogi v Trstu.

Poročilo za prvo polletje leta 1890. blagajnice možke podružnice sv. Cirila in Metoda v Trstu.

Dohodki:

Ostanek l. 1889. . . . . gl. 105-86
V 6 mesecih v Trstu nabrali „ 1090 03
Sl. vodstvo iz Ljublj. poslalo „ 350-—
Skupaj . . . . . gl. 1545-89

Troški:

Plače, stanovanje itd. za šest mesecev . . . . . gl. 1067-16
Ostane gotovine l. julija 1890 gl. 478-73

Številke govore. Govor ta pa smemo zvati slavospjev delovanju onih gospodov, kojih rokam je poverjena usoda naše podružnice družbe sv. Cirila in Metoda; govor ta je tudi slavospjev požrtvovalnosti Tržaškega slovenskega občinstva. Tržaški Slovenci smejo biti ponosni na tem vspehu prvega polletja tekočega družbinega leta. Ako bi ob tej priliki sploh hoteli izreči kako željo, bila bi le ta, da bi se ta požrtvovalnost našega Tržaškega občinstva tudi v bodoče vzdržala na takej višini in da bi druge slovenske pokrajine, kolikor le móči, pesnemale Tržačane. Smoter družbe je vzvišen in plemenit in zavodi družbe so v Trstu na tako dobrem glasu, da bi trebalo njih število vsaj podvojiti, ako hočemo vsaj približno zadostiti zahtevam slovenskega občinstva. Fakt ta bódi vsemu narodu slovenskemu glasen opomin na dolžnosti, ki ga vežejo do družbe sv. Cirila in Metoda, oziroma do enega dela našega naroda, kateremu preti silna nevarnost, da ga skoro skoro zagrebo bruhajoči valovi silovitega tujstva.

Za družbo sv. Cirila in Metoda se je nabralo: Pri Cijakih 52 kr.; v pušicah „Del. podp. društva“ 8 gl. 70 kr.; pri igri v gostilni „Alla bella facciata“ 40 kr.; pri „Frankfurtu“ v nedeljo dne 3. avgusta Slovani, povrnivši se iz Boršta 60 kr.

Odbor „Tržaškega Sokola“ vložil je pri tukajšnjem c. kr. namestništvu rekurz proti odloku c. kr. okrajnega glavarstva v Gradiški glede določbe, da člani „Sokola“ povodom izleta v Devin ne smejo nositi društvene oprave in da ni smeti seboj vzeti društvene zastave. Preskrbelo pa se je, da se vzlic prepovedi v nedeljo dne 10. t. m. priredi — seveda pri ugodnem vremenu — napovedani izlet, dasi ne pod imenom „Tržaškega Sokola“. Slovensko občinstvo pozivljamo, da se v obilnem številu udeleži tega izleta, da bi oni, ki so vzeli stvar v roke, vrhu truda ne imeli še gmotne škode. Vozni listi se dobivajo: pri uredništvu „Edinosti“ pri uradniku „Del. podp. društva“, pri trgovcu M. Keržetu (Piazza S. Giovanni) in pri A. Žitko, via Stadion. Odhod je ob 3 uri popoldne.

Pravila „Slovenskega pevskega društva v Trstu“ vrnilo je c. kr. namestništvo, zahtevajoče neke premembe. Zahtevi namestništva se bode takoj vstreglo in zopet

predložilo popravljena pravila. Nadejamo se, da bode zadeva ta kmalu ugodno rešena.

„Hrvatski Sokol“ v Zagrebu se bode udeležil sokolske slavnosti, ki bode v Celju dne 7. in 8. septembra. Tudi „Tržaški Sokol“ bode pri tej slavnosti primerno zastopan.

Družba sv. Cirila in Metoda in „Il Piccolo“ se menda toliko vkupe razumeta, kolikor slepec in mutec. Poročali smo zadnjič o nekem pismu, ki ga je napisal dober domoljub uradnemu listu imenujoč našo šolsko društvo lojalno in prekoriatno. Proti tem priznanju nepristranskega patrijota spravlja se nek neodrešeni Lahon v babjem glasilu „Il Piccolo“ ter hoče na podlagi dveh odlokov dokazati, da tudi naše šolsko društvo goji veleizdajske namene. V omenjenih odlokih namreč tukajšnji magistrat zaukazuje, da se morajo iz šolskih knjižnic odstraniti po družbi izdana spisa „Tisočletnica Metodova“ in „Valentin Vodnik“ kot neprimerna šolske mladini. Strogi sodnik „Il Piccolo“ nahaja v tej prepovedi že „veleizdajo“ ter laže dalje, da je vlada prvi imenovanih spisov celoma zaplenila radi kaljenja javnega miru; isti spis pa ni izdala družba. Modrec „Piccolo“ pa v svojej prevlekljej modroati ne ve, da se je o spisu „Junaki“ laskavo izražal celo Dunajski vojaški list „Reichswehr“, ter ga navajal v izgled drugim pisateljem. Prvi in drugi zvezek knjižnice družbe sv. Cirila in Metoda so visoka šolska oblastva celo priporočala kot posebno primerna šolske mladini. Trditve pobalinskega časopisa sloni torej na golih lažeh, s katerimi si gospoda Lahoni navadno pomagajo, hoteč nas očrniti pri vladi. K sreči ne sega oslovo riganje do nebes. — Kake ideje je širila ranjka „Pro Patria“, dokazujejo nam zadosti vsakdanji škandalozni dogodki v blaženej Italiji, kjer radikaleci in revulucijonarci, iredentisti in vladini možje kričé nad razpustom tega društva in „krivičnim“ postopanjem avstrijske vlade. V Milanu zbralo se je 29 radikalnih društev, katera so sklenila protestovati proti odloku avstrijskega ministerstva ter uprizorjati vsakovrstne komedije, da se razširi nezadovoljnost Italijanov proti Avstriji in napove vojno zadnje. Pritlikovci laški zahtevajo vojno za rešitev tužnih bratov izpod avstrijskega jarma, sami pa ničesar ne vzmorejo, niti umejo, razun — kričati. Odločili so napraviti v Milanu javni sprevod po mestu ter apelovati na ljudstvo, da se z njimi združi v sovrastvu proti Avstriji. Odseku na čelo izvolili so zloglasnega Cavalottija. — Bonghi, ščuvan k temu po radikalecih, nameruje napraviti izjavo do Italijanov sploh ter jih vabiti, da mnogobrojno pristopijo k društvu „Dante Alighieri“, čigar iredentarski nameni so znani, da se pomore tlačenim bratom v Avstriji. — Nad odličnim domoljubom Paulom Fambri, čigar članek, objavljen v „Gazzetta di Venezia“, smo zadnjič v odlomkih prinesli, izliva laška sodrga svoj gnjev, nazivajoč ga breznačajneža in izdajico. V občini Cles na Tirolskem vršili so se te dni radi razpusta „Pro Patrie“ resni nemiri; pet nemirnežev je morala policija zapreti. Z eno besedo: vse nam kaže, da je naša vlada s svojim odlokom zadela v sršenova gnezdo. Italijani in Lahoni pripravljani so braniti do zadnjega svoje „idejale“ in kričati nad krivicami vlade. Ta pa brani, po izreku Fambrija, svojo lastnino!

Blagajničar Rigo, ki je Istersko dež. blagajno osleparil za svoto for. 82.000, dela se sedaj norega, ako se mu šala sponese. Nam se pa zdi to navadna pretveza tatov. Vsakakor je ta defraudacija panlahonske pristaše v Istri jako osramotila in zmešala. Kaj smešno se je vedel v tem obziru tudi deželni odbor, ki je navzlic sumnji, da je Rigo tat, vendar hotel prvotno braniti njega „čas“, češ, da je tatvino izvršila druga oseba izven uradov dež. odbora! Komentara ni treba. Laški listi jednoglasno obsojajo dosedanjo deželno upravo v Istri ter imenujejo sedanje upravitelje „izda-

jalce“ in „turfante“. Sedaj se vidi, kdo je prav imel. Hrvatski duhovniki in slovenski rodoljubi so sprevideli, da na tej upravi dežela jako trpi, uvideli so gnjilobo v deželnej upravi ter predstavljali to žalostno stanje slepim davkopllačevalcem. Postopali so povsem pravilno in pošteno, ali skrajni italijanski elementi v deželnem zboru, z njimi baba „l' Istria“ in Tržaški „Indipendente“ in „Piccolo“ so tem bolj zaropotali proti „slovanskim ugitatorjem“ in duhovščini. Zora puca! Zmernejši Lahi sprevidijo, kam vodi deželo previsoka politika; da bi se le oči odprle tudi onim še nezavednim volilcem, ki so dosedej zaslepljeno volili svoje najhujše nasprotnike ter s tem sebi učinjali največjo duševno in materialno škodo! Hrvatskim volilcem v nekaterih vol. okrajih bode še ta mesec prilika pokazati svojo odločnost in prepričanje; mi ne dvojimo o izidu prihodnjih volitev, tembolj ker večina naših ljudi sedaj pač dobro ve, da Lahon je povsod — nenasitljiv volk.

Iz Šklednja se nam piše: Od nedelje, dne 27. julija, do torka, dne 29. julija so bila v spodnjem šolskem dvoranu razpostavljena različna ročna dela I., II., III., IV. razr. in ponavljalne slovenske ljudske šole v Šklednju. Vsak človek, ki se količkaj zanima za napredek slovenske dece, oziroma naroda slovenskega, se je moral razveseliti, ko si je ogledal razstavljena dela. In teh ni bilo malo, kajti velika spodnja dvorana je bila tako preobložena, da se neso mogla vsa že končana dela, razpostaviti. Iz I. razreda ne bodem opisaval posamičnih ročnih del. Zadostuje naj, ako povemo, da so bile dve polni mizi: nogovic, šivskih in kačkanih del. V II. razr. jo bilo različno šivanje in par v barvah vezanih blazin, katere je prav izvrstno izvršila učenka Godina Marija Fignie. — Izdelki III. in IV. razreda pa so — to smemo reči, — v ponos tako gospodič. učiteljicema, kakor tudi učenkam. V resnici mi ni mogoče vsega našteti, ker nesem strokovnjak. Pač pa ne smem pozabiti čipek in zalega belega vezanja. Povedati moram tudi, da so učenke II. in III. razr. izvršile nič manj nego 14 lepih posteljnih odej. — Najlepše delo mej vsemi pa je gotovo krasen prt za altar Matere Božje tukajšne cerkve, ki je lépo vezilo v živih barvah. Za tem par ravno tako okusno izdelanih blazin za isti namen. Oboje delo je dokaj precizno izdelala učenka iz ponavljalne šole Ivanka Sancin Drejač.

Na tolikem napredku se imamo zahvaliti gospodičinama učiteljicema Može-tič Mariji in Čenčur Pavlini, kateri ste neutrudljivo si prizadevali, da naša deca napreduje tudi v drugih predmetih, kolikor je mogoče v tukajšnjih šolah. Te-le vrstice sem napisal, da se zna, kdo si prizadeva, da napredujemo. Srečne počitnice!

Šagre v okolici. Prijatelj nam piše: Predminulo nedeljo imeli so na Greti takozvano šagro. Ljudstva je bilo mnogo ali iz najnižjih slojev; posebno dosti je bilo znanih „šešolot“ in drugih razuzdanih babur iz mesta, koje komaj čakajo enake prilike, da postavijo svojo nesramnost na vidik. Krog orjaške rjuhe so vihrale zastave vseh držav in državic, razun domače — slovenske trobojnice. Glede zadnje je pa bilo boljše, da je ni bilo na drogu, kajti zarudeli smo sramote videč pod seboj izdajalske gretarske fante, ki so se drli sredi semnja liki lačne vrane po kraških gmajnah, čekajoč nesramne laške pesni. Prizor je bil podoben shodu kukavic in postopačev. — Predminulo nedeljo imeli so „dieni“ rojanski fantje svojo šagro v svojej sredi. Četvorica vzdrževalcev semnja je tudi tukaj pokazala, koliko jej je mari za narodnost svojo. Niti tu nismo videli slovenske zastave, pač na nekem drogu vihrala je Francoska trobojnica. Plesalo se je do noči in fantje plesali so se tudi tukaj ponašali sredi plesišča z laškim, nesramnim tulenjem. Morda se menijo s tem

prikupiti svojim slovenskim dekletam? Čemu se pač tako po nepotrebnem sramoti starodavna okoličanska možka noša? Videčim v narodnej noši opravljene „partarje“, zdi se nam, da isti nečast delajo svojim prednikom, ki so se svojih narodnih noš krepko držali, v tem ko se ista noša sedaj očitno na šagrah izpostavlja v zasmeh malovrednim mestnim frajlicam in raznim potepuhom. Okoličanski fantje! kateri imate enak ples, ako že zavedno hočete sramotiti svoj slovenski jezik in narod z laškim kvakanjem, oprimate se ob enakih prilikah še laških noš: oblecite se namreč kot harlekin, koja noša vam bode gotovo boljše pristojala nego časti vredna starookoličanska ter se skladala z laškim izdajskim petjem! Nam se gnjusi videčim, da se še obdržujejo v okolici tako nemoralne in zdravju škodljive šagre in sram bodi vsacega, ki kaj pripomore, da še obstoje to lajsanje in teptanje, sramotenje in zasramovanje narodnih okoličanskih noš in slovenskega jezika. — Še večji lahonski semenj se je isti dan obhajal v gostilni g. Boleta. Počastili so namreč Rojančane gretarski laški Kraševci in kukavičji okoličani — gretarski pevci — ter tam pod milim nebom prepevali ultralaške pesni „nella dolce favella“, ki se govori v deželi polente. Nam se je to petje zdelo kakor vzdih po onej blaženej deželi, kjer ljudje polente bole-hajo in umirajo; vzdih izdajalcev po ranjkeji „Pro patriji“ slabega spomina. Znana tolpa nezavednežev in mestnih pohajačev je tem „junakom“ ploskala in ropotala, kakor ropočejo hudiči v peklju pogubljenj duši. Pozno v noč se je „odlična“ družba propatrijašev razšla ter pustila za seboj — pomilovanje in opravičen zasmeh. — Glede šagre bi slavnej deželnej vladi svetovali, naj te nevarne „veselice“ iz zdravstvenega in moralnega obzira prepove, kajti iste neso družega, nego ugodna prilika preprirom, neugodna pa zdravju in nrvnosti. Proč tedaj z njimi! Nadomestiti jih je lahko z družimi poštenimi domačimi veselicami, kjer si narod pridobi poleg veselja tudi dušnega vedrila in poduka.

„Opazovalec“.

Poziv delalcem! Podpisani odbor pozivlje vse Tržaške slovenske delalce, da pridejo k izvanrednem shodu, katerega priredi slovenski oddelek „Delalske zveze“ (Confederazione operais) dne 10. t. m. ob 4. uri popoldne. Prostori: Via Farneto, št. 1. Obravnavalo se bode zgolj v slovenskem jeziku.

Vsi slovenski delalci so naprošeni, da se mnogobrojno udeleže tega shoda, pri katerem bode govor o naslednjih, jako važnih zadevah: 1. Osnova slovenskega delalskega lista. 2. O načinu, kako bi mogel slovenski oddelek „Delalske zveze“ samostalen postati. 3. Volitev 6 odbornikov v centralni odbor. 4. Posamezni predlogi.

Poziv naš, da se delalci mnogobrojno udeleže tega shoda, je povsem opravičen, kajti namen nam je dvojen: zboljšanje kritičnega položaja delalskega stanu in povzdiga milega nam slovenskega naroda.

Odbor.

Nedeljski počitek so vpeljali, začenši minolo nedeljo, tudi prodajalci manufakturnega in drobnega blaga v Gorici razun onih nedelj, kader spada letni semenj za avilodno kokone. Tudi prodajalci papirja so storili enak sklep, kateremu se pa neki noče pridružiti gosp. Wokulat. Dosedaj je ob nedeljah in praznikih imel zapro svojo prodajalnico papirja edini odlični slovenski rodoljub, g. Likar, katerega so nedavno nekateri prekatoliški rodoljubi še napadali ter ga dolžili liberalizma.

Strajk kamenosekov je vendar le končal minolo soboto. Trajal je pet tednov, ne da bi delalci odjenjali od svojih zahtev. Zmagali so kamenoseki. Gospodarji so namreč po posredovanju višjega komisarja

g. Bušiča sprejeli zahteve kamenoseške sadrge ter odločili urnik po letu 9 1/2 ur dnevnega dela, po zimi 9 ur. Občudovati je bil mir in trdnost v tem strajku; nikdo izmed strajkujočih ni nadlegoval ali prigovarjal svojim pajdašem, niti se repenčil proti drugim delalcem. Nekateri delalci, kojih gospodarji so prej privolili v zadržne zahteve, šli so mirno na delo ter so strajk nadaljevali samo oni, katerih gospodarji niso hoteli ponehati. Več delalcev je tudi odšlo iz Trsta iskat si dela drugje. V spomin te zmage namerujejo delalci ustanoviti zadrugo, kakoršno zahteva obrtniški zakon.

Za gradbo VI. župne cerkve nabralo se je do sedaj 14.884 gld. 91 kr. in ena državna srečka za leta 1866 v nominalnej vrednosti 50 gold. Nadaljne prispevke vzprejemajo: tukajšnji odbor, škofjska pisarna in gospodje župniki škofije.

Postaja na Opčinah. Dne 4. t. m. se je odprla na Opčinah poleg železniškega čuvaja št. 834, nova železniška postaja. Vlaki se bodo ustavljali jedno minuto.

Šola za babice se odpre dne 1. oktobra t. l. v slovenskem in italijanskem jeziku. Prosilke se morajo oglasiti do 1. septembra pri okrajnih glavarstvih, v Trstu pa pri mestnem magistratu; za ustop se sahteva, da prosilka zna brati ter razume predavanja. Prednost imajo učenke onih krajev, kjer ni potrjenih babic. Prosilke morajo seboj prinesiti spričevalo npravnosti in cepljenja; omožene ne smejo biti mlajše od 20 let in neomožene od 24—40 let. Predstaviti se bodo morale dne 1—4. oktobra v Tržaški bolnici. K skušnji se bodo dopustile le one, katere so dovršile to šolo. —

Dražba. Prihodnjo soboto, dne 9. t. m. oddalo se bode pri mestnem magistratu delo pokritja potoka v Rocolu. Klična cena je 18.000 gld.

Znižanje vozniških tarif. Iz Dunaja poročajo, da so državne in južna železnica privolila, da se znižajo ceniki za prevažanje blaga na Vstok za 40%, ako temu privoli tudi avst. ugr. Lloyd. Zadnji se pa obotavlja ter hoče vozne tarife znižati samo za 10%. Dogovori se nadaljujejo.

Veselica na planem, koje je priredilo blagotvorniteljno društvo „Previdenza“ minolo soboto, izšla je neki slabo v gmotnem obziru, radi česar so nekateri časniki jako klaverni.

Tržaška statistika. Meseca junija t. l. se je rodilo v Trstu in okolici 451 otrok (233 moškega in 218 ženskega spola), kojih 384 zakonskih in 67 nezakonskih. Porok je bilo 102, 100 cerkvenih in 2 civilni. Umrlo jih je 291 (moških 170, ženskih 121). Največja toplota je dosegala 31° C. dne 28. in najnižja 12° 8' C. dne 13. V bolnici je bilo 938 bolnih; v ubožnici 658 revežev in 4 varuhov in hlapcev. V klinici se je zaklalo 1542 volov, 340 krav, 1803 telet, 2 bika, 909 kostrunov, 3925 jagujet, 31 konjev. Vkupe 8552 živali.

Izpred sodišča. Tuk. okrajno sodišče je obsodilo minolo soboto dr. Isidora Reggio, urednika zloglasnega „Independenta“ na 100 gld. globe in 150 gld. zgube na kavciji zaradi prestopka odstavka III kaz. novele od l. 1868 namreč, pomanjklivega presojenja in nadzorovanja spisov, priobčenih v svojem listu. Zatoženec bode vložil ugovor. —

Vojaškega vohuna (špijona) so neki zasacili minolo ponedeljek na Greti, v tem ko je risal na nek papir ter jemal posnetke ondašnje trdnjave ali šance. Bil je neki jak možak, kajti morala je priti na mesto vojaška patrula, da ga je aretirala in zvezala.

Za cerkev presv. Srea v Montmarte v Parizu nabrali so verniki 22.613.692 frankov! Ta svota jasno priča o verskem čutu francoskega naroda.

Dunajska bors.

5. avgusta.

Enotni drž. dolg v bankovcih	—	gld.	88.35
„ „ „ v srebru	—	„	89.60
Zlata renta	—	„	108.70
5% avstrijska renta	—	„	101.20
Delnice narodne banke	—	„	381.—
Kreditne delnice	—	„	307.—
London 10 lir sterlin	—	„	115.95
Francoski napoleondori	—	„	9 19/2
C. kr. cekini	—	„	5.50
Nemške marke	—	„	56.82

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu.

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v svih kombinacijah

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1883

Glavnica društva	gld.	3,300,000.—
Rezervni fond od dobičkov	„	536,622 02
Posebna rezerva dobičkov od zavarovanja na življenje	„	150,000.—
Rezervni fond za podjetje na premikanja vrednostnih efektov	„	161,500.—
Premijna rezerva vseh oddelkov	„	7,342,780 36
Rezerva za škode	„	267,601.—

V portfelju:
Premije, ki se imajo potirjati v prihodnjih letih . . . 16,954,118 57
Skupni znesek v h škod plačanih od l. 1838 do 1883 gld. 114,919,847 05
Urad ravnateljstva:
Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši.)

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17. priporoča se v ljudno pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstranc, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebrni. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja. 42—32

Pošilja blago dobro spravljeno in poštnine prosto!

TRŽASKA HRANILNICA

Sprejemlje denarne vloge v bankovcih od 50 noč. do vsacega zneska vsak dan v tednu razen praznikov, in to od 9—12 ure popoldne. Ob nedeljah pa od 10—12 ure dop. Obresti na knjižice 3%

Plačuje vsak dan od 9—12 ure popoldne. Zneske do 100 gld. precej, zneske preko 100 do 1000 .ld mora se odpočevati 3 dni, zneske preko 1000 gld. pa 5 dni prej

Ekomptuje menjije domicilirane na tržaški trg 3 1/2%

Posojuje na državne papirje avstro-ogrške do 1000 gld. po 5%
višja zneske od 1000 do 5000 gld. v tekočem računu po 4 1/2%
Večje svote po dogovoru.

Daje denar proti vključenju na posvetva v Trstu. Obresti po dogovoru.
TRST, 15. februarja 1890 15—24

Creolina Pearson

priporočena po odličnih zdravnikih in higijenskih kot spoščen; neotrovano, najzdravnejše in najcenejše sredstvo, ki uniči vsako okuženje že v kalu in odstranjuje neprijetni in škodljivi duh in vzhlap in kateremu gre prednost pred ogljenčevo kislino zaradi lastne mu splošne uspešnosti proti parazitom in mrčesom.

Creolina Pearson v svojej najkoristnejšej porabi kot

Milo (žajfa) alla Creolina

podaja hišnemu gospodinjstvu najboljšo, najzdravjeje in najcenejše milo za dišavo in toaletto: je pravo milo bodočnosti.

Kdor poskusi te izdelke, kateri se dobe pri lekarničarjih in drogistih, in jih porablja, ta uvažuje glavna pravila zdravstva, previdnosti in varnosti 8 10

Assicurazioni generali.

v Trstu

(društvo je ustanovljeno leta 1831.)

To društvo je raztegnolo svoje delovanje na vse veje zavarovanja posebno pa: na zavarovanje proti požaru — zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.

Društvena glavnica in rezerva dne 31. decembra 1888.	f	38,369,849 10
Premije za poterjati v naslednjih letih	f	23,202,774 10
Glavnica za zavarovanje življenja do 31. decembra 1888	f	110,813,920 30
Plačana povračila:	f	9,877,592 55
a) v letu 1888	f	217,957,394 75
b) od začetka društva do 31. decembra 1888	f	217,957,394 75

Letni računi, izkaz dosedaj plačanih odškodnanj, tarife in pogoje za zavarovanja in sploh vsa natančnejša pojasnila se dobe v Trstu v uradu društva: Via della Stazione v lastnoj hiši. 8—12

Najboljša 38—40

Brnska sukna

razpošilja po originalnih tovarniških cenah tovarna finega sukna

Sigel-Imhof v Brnu.

Za elegantno pomladno in poletno moško obleko zadosti je 1 odrezek v dolgosti 3-10 metra, to je 4 Dunajski vatli 1 odrezek iz pristne ovčje volne velja:

gld. 1.80 iz navadne	—
gld. 2.75 iz fine	—
gld. 10.50 iz jako fine	—
gld. 12.40 iz najfinejše	—

Nadalje se v največji izbi: s svilo pretkana grebenasta sukna, blago za ogrtače, leden za lovec in turist, peruvienne in tosking za salonske obleke, prepisana sukna za g. uradnike, blago iz sukancea za moške in dečke, ki se sme prati, pristna pique-gilet-bлага itd. — Za dobro blago, natančno odgovarjajoče in točno dopošiljatev se jamči. Uzorci zastoj i franko.

Prihodnji teden žrebanje!

Srečke dunajske razstave

2 glavna dobitka vsaki v vrednosti **50.000** gld. a. vr.

5—7—2

Vsaka srečka velja za obojno žrebanje

Drugo žrebanje 15. oktobra

Srečke po 1 gold.

V Trstu pri: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Daniel Levy i drug., Morpurgo i drug., Ign. Neumann, Enrico Schiffmann in Marco Nigris.

La Filiale della Banca Union TRIESTE

s' occupa di tutte le operazioni di Banca e Cambio - Valute.

a) Accetta versamenti in Conto corrente, abbonandi

PER BANCONOTE:	PER NAPOLEONI:
30° c. preav di 5 g ni	2 3/4 % c. preav di 20 g n
3 1/2 % " " " " " " " " " " " "	3 " " " " " " " " " " " "
3 1/2 % " " " " " " " " " " " "	3 1/2 % " " " " " " " " " " " "
3 1/2 % " " " " " " " " " " " "	3 1/2 % " " " " " " " " " " " "
3 1/2 % " " " " " " " " " " " "	3 1/2 % " " " " " " " " " " " "

Il nuovo tasso d'interesse principiera a decorrere sulle lettere di versamento in circolazione dal 1 e 8 Marzo 1890 a seconda del relativo preavviso.

In Banco giro abbonando il 2 3/4 % interesse annuo sino a qualunque somma; prelevazioni sino a f. 20,000, a vista verso chèque; Importi maggiori preavviso avanti la Borsa. — Conferma dei versamenti in apposito libretto.

Conteggia per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la valuta del medesimo giorno.

Assume nei propri correntisti l'incasso di conti di piazza, di cambiali per Trieste, Vienna, Budapest ed altre principali città, rilascia loro assegni per queste piazze, ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

S'incarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise, nonchè dell'incasso di assegni, cambiali o coupons, verso 1/8 % di provvigione.

Accorda ai propri committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie, e ne cura gratis l'incasso dei coupons alla scadenza.

Vende le lettere di pegno 4 1/2 % e 5 % della Banca Commerciale Ungherese di Pest e le lettere di pegno 4 % dell' i. r. priv. Banca Ipotecaria austriaca di Vienna. 15—24

Trieste, 24 Febbrajo 1890.

Gotov zaslužek.

Vsak priden mož more si na jako dostojen način na dan prislužiti 5 do 10 goldinarjev, ako prevzame lukrativno zastopstvo za nek povsodi vdomečen artikel.

Agentje nastavljajo se po vseh mestih monarhije in ako so rabljivi, dobe tudi stalno plačo.

Ponudbe je pošiljati: 7—10—2

J. Löwy, Budapest, Hatvanergasse.

Čas nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pisмени strojevi providjenu

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanje kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artije i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, ročištnike, punomoći, cjenike, jestvenike, svakevrstne akrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cjenom i ukusnom izradbom.

Drži u zalih (skladištu) sve potrebne tiskalice i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj sljedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjev v pouk ciena prije	50 nvč.
sada 40 tvrdo vezana	n. 60
Sodnijski obrasci sastavl B. Trnovec	n. 20
Vilim Tel, prevod Cegnara	n. 40
Ljudmila prevod J. Lebana	n. 20
Filip prevod Križmana	n. 20
Antigona prevod Križmana	n. 20
Trst in okolice od Sile	n. 30
Pjesma o zvonu preveo A. K. Istranin	n. 20
Istra pjesma	n. 20

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicih zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Kod naručivanja tiskarnica i drugog, molimo naznačiti t o č n o naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.

Tiskarna Dolenc v Trstu